

Harvey Orkin, spune fărâmenamente: „Este un om care s-a vindut. Încearcă să obțină consacrarea prin fleacuri. Ar fi putut să fie cel mai mare actor de pe planetă“. Primul care l-a avertizat a fost Olivier: „Fii atent! Vrei să devii un nume de afiș sau un mare actor?“ Paul Scofield conchide alegându-și cuvintele cu grijă: „Richard este, din punct de vedere profesional, cel mai interesant actor apărut după război. Eu cred că însușirile lui, prezența lui eroică nu au fost puse în valoare în film. Ar trebui să se întoarcă la teatru“.

Țimp de aproape zece ani, Burton a jucat în filme de mîna a doua, împins de dificultățile materiale. Sronicarii se întreabă dacă actorul se va mai întoarce la teatru, pentru a realiza speranțele colegilor săi de scenă.

Peter Brook despre „Regele Lear“

Una dintre principalele atracții ale actualei stagiuni de la Teatrul Național este spectacolul cu *Regele Lear*, prezentat de ansamblul „Royal Shakespeare's Theatre“, în regia lui Peter Brook. În așteptarea acestui eveniment, revista „Arts“ a publicat câteva considerații ale regizorului, imprimate pe bandă de magnetofon, în cursul discuției cu romanciera Marguerite Duras. Brook a schițat câteva din preocupările lui principale în realizarea spectacolului.

„Ceea ce are însemnătate este munca de căutare. Pe măsură ce repet, înainte spre piesă, în speranța de a găsi, în sfîrșit, ceva care să nu mai constituie doar textul, ci o apropiere de fondul lui... Totul începe pentru mine de la costum. Această problemă se ridică acut în *Regele Lear*. Mi se părea absurd să aleg un costum de epocă: piesa nu are epocă. Limbajul este foarte precis situat în secolul al XVI-lea, dar tonul este barbar. Dacă acceptăm că este o piesă barbară și încercăm s-o montăm în costume din piele de leopard, ajungem din nou la absurd, căci în piesă există oameni care schimbă opinii sofisticate, în orașe cu o civilizație dezvoltată. Unii propun: îmbrăcați-i ca pe vremea lui Shakespeare, e vorba de o piesă elisabetană. Dar aceasta este o piesă precreștină, foarte anticreștină, și a o prezenta în siluete din secolul al XVI-lea ar fi din nou absurd. Se revine, în asemenea cazuri, la soluția preconizată de mult: piesa este jucată în costum modern, considerîndu-se acest costum „invizibil“. Dar și aici se află o capcană: aluziile prea constante la anul 1963. Experiența a fost încercată zadarnic de mii de ori. Atunci, anticostumul? Acostumul? Uniforma? Dar Shakespeare nu a creat personaje schematice, idei fără formă umană. Dacă neg costumul, dacă optez pentru un costum gri, neutral, atunci nu se mai înțeleg aspectele umane ale personajelor, dialogurile în argo, raporturile adevărate — de pildă, un rege vorbind fiicei sale. Dacă însă costumul e prea greoi, în momentele în care doresc să atenuez aspectul exterior — pentru a atrage atenția asupra vieții interioare —, costumul îmi va bara drumul.

Iată soluția pe care am adoptat-o: o ierarhie. Două sau trei personaje desfășoară toate aspectele lor umane, atît acelea banal-cotidiene cît și cele care dezvoltă gînduri și cunoștințe înalte. Celelalte personaje formează planul din spate, cel care în film ar fi „flou“, de unde necesitatea de a face acostum pentru toate personajele de fond. Regele Lear este îmbrăcat foarte simplu, dar anecdotic. Trebuie să-l vedem pe Paul Scofield, care îl interpretează sub chipul unui bătrînel parcă scos din dramaturgia lui Cehov, care se întoarce de la vînațoare. El trebuie să poarte cizme de piele și să joace anecdota regelui care sosește pentru a lua cina cu cavalerii săi. Treptat, el părăsește elementele de costum și, în final, ni se arată aproape despuiat, pentru că și finalul se înalță la nivelul unei mari generalizări filozofice“.

„Peer Gynt“, la Tallin

Un spectacol mult elogiat în Uniunea Sovietică este cel realizat de regizorul estonian Ilmar Tammur, la Teatrul dramatic „Viktor Kingissep“ din Tallin, cu piesa lui Ibsen, *Peer Gynt*. Montarea s-a preocupat de dezvoltarea sensurilor poetico-filozofice ale poemului, valorificînd, în același timp, elementele folclorice

cuprinse în text. Scenograful Woldemar Pail a imaginat un cadru grandios și, în același timp, simplu, care alătură câteva elemente de decor marilor proiecții de pe fundal. În rolul principal a apărut actorul Ants Eskola. El a pornit în interpretare de la realele calități ale eroului, de la exuberanța, farmecul și setea lui de viață, pentru a demasca pe parcurs egoismul, lipsa de scrupule și conformismul lui. În interpretarea aceasta, drama lui Peer Gynt devine crește spre final pînă la dimensiunile tragediei.

Un documentar util

La Atena, apare anual un masiv și bogat almanah al mișcării teatrale din Grecia. Publicația e relizată cu colaborarea celor mai competente personalități teatrale din Grecia. Lucrarea „Teatrul 1962” cuprinde, pe lîngă textele integrale a cinci lucrări dramatice, care s-au bucurat de succes în decursul stagiunii, și un bogat material documentar. Primele pagini sînt consacrate Festivalului teatral de la Atena. Sînt cu deosebire ilustrate și comentate spectacolele întîmpinate cu cele mai bune aprecieri: tragediile antice — *Electra* de Sofocle, cu Ana Sinodinu, *Hecuba* de Euripide, avînd drept protagonistă pe actrița de renume mondial Catina Paxinu, *Oedip la Colona* de Sofocle, cu celebrul actor Alexis Minotis; apoi, spectacolele teatrului Old Vic din Londra, *Romeo și Julieta* de Shakespeare și *Sfînta Ioana* de Bernard Shaw, în sfîrșit, *Violențele lui Scapin*, prezentat de Comedia Franceză, și *George Dandin*, interpretat de echipa Teatrului de la Cité din Villeurbanne, în montarea realistă a lui Roger Planchon.

O privire analitică asupra spectacolelor ansamblului Teatrului Piraikon ne reține mai îndelung atenția, dat fiind că teatrul acesta este cunoscut publicului nostru.

Anul teatral 1962 a însumat în activitatea teatrelor din Grecia, spectacole pe cît de variate pe atît de bogate. Printre acestea, *Puterea întunericului* de Tolstoi, *Rosmersholm* și *John Gabriel Borckman* de H. Ibsen, *Opera de trei parale*, *Arturo Ui*, *Galileo Galilei* de Brecht sînt spectacolele care au cunoscut cel mai mare succes. Drama și comedia modernă și contemporană s-au bucurat și ele de o largă — dar eclectică — difuziune, de la piese de Oscar Wilde, O'Neill și Pirandello la lucrări de Anouilh, Eduardo De Filippo, etc.

* * *

Revista „Theatro” din Atena, într-un număr recent, a închinat un larg spațiu teatrului românesc, publicînd sub titlul „Viața teatrală din România în 1962”, o amplă relatare a regizorului Sică Alexandrescu.